

<https://hstryres.uz/journal/index.php/makro>

2026, № 2 (14)

ISSN-3030-3761

ТАРИХИЙ ТАДҚИҚОТЛАР
Илмий журнали

ИСТОРИЧЕСКИЕ ИССЛЕДОВАНИЯ
Научный журнал

HISTORICAL RESEARCHES
Scientific journal

ТОШКЕНТ-2026

Бош муҳаррир:
Главный редактор:
Chief Editor:

Юнусова Хуршида Эркиновна
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети

Бош муҳаррир ўринбосори:
Заместитель главного редактора:
Deputy Chief editor:

Шакиров Иляс Рахимзянович
т.ф.ф.д., (PhD)
Ўзбекистон Миллий университети

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ
РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ
EDITORIAL BOARD

Сагдуллаев Анатолий Сагдуллаевич
тарих фанлари доктори, профессор, Академик
Ўзбекистон Миллий университети
Сулейманов Рустам Хамидович
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Муминов Алишер Гаффарович
Сиёсий фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Зуев Андрей Сергеевич
тарих фанлари доктори, профессор
Новосибирск Давлат университети
Ишанхуджаева Замира Райимовна
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Кобзева Ольга Петровна
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Холиқулов Ахмад Баймаҳаматович
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Габриэльян Софья Ивановна
тарих фанлари доктори, доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Убайдуллаева Барно Машрабжоновна
тарих фанлари доктори, доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Очилдиев Файзулла Бобоқулович
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Саидбобоев Зокиржон Абдукаримович
тарих фанлари доктори, профессор
Ўзбекистон Миллий университети
Азизов Илдар Рафаэлевич
Сиёсий фанлари доктори (DSc), доцент
Бизнес ва тадбиркорлик Олий мактаби

Гаффоров Шокир Сафарович
тарих фанлари доктори, профессор
Самарқанд давлат университети
Сиддиқов Равшан Бердимуратович
тарих фанлари номзоди, доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Тухтабеков Қозимбек Азимбекович
тарих фанлари номзоди, доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Бабабеков Акбар Давурбаевич
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)
Ўзбекистон Миллий университети
Баҳранов Шерзод Таштурсунович
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD)
Жамоат ҳафсизлиги университети
Алиазарова Дилдора Валишеровна
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Холиқулова Шахноза Боймуҳамматовна
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Навоий Давлат педагогика институти
Нормуродов Дилмурод Раҳматуллаевич
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Абдулаева Нигора Санжаровна
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Америка технологиялар университети
Тоғаев Жасур Эркинович
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Усаров Умид Абдумавлянович
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети
Эшқувватов Бобир Валикул ўғли
тарих фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент
Ўзбекистон Миллий университети

Контакт редакции журнала
Город Ташкент, улица Мирзо Голиба,
Исторический факультет
Национального Университета
Узбекистана имени Мирзо Улугбека
Web: <https://hstryres.uz/journal/>
E-mail: I.Shakirov91@mail.ru
Тел: +998900382203

Contact Editors of journal
Tashkent city, street of Mirzo Golib,
Faculty of history of the National
university of Uzbekistan named after
Mirzo Ulugbek
Web: <https://hstryres.uz/journal/>
E-mail: I.Shakirov91@mail.ru
Phone: +998900382203

МУНДАРИЖА / СОДЕРЖАНИЕ / CONTENT

1	Adilov Abror Anvarovich IKKINCHI JAHON URUSHIDAN KEYINGI DASTLABKI YILLARDA O‘ZBEKISTONDAGI DAVLAT VA DIN MUNOSABATLARI TARIXIDAN	5
2	Алиназарова Дилдора Валишеровна ВОЕННЫЕ КОРРЕСПОНДЕНТЫ И ИХ ВКЛАД В РЕГИОНАЛЬНУЮ ПЕРИОДИЧЕСКУЮ ПЕЧАТЬ ФЕРГАНСКОЙ ДОЛИНЫ	14
3	Berdiyev Abduvali Abdug'aniyevich XIX ASRNING 30-40-YILLARIDA BUXORO XONLIGIDA INGLIZ-RUS SAVDO- IQTISODIY RAQOBATI VA UNING MINTAQAVIY SAVDO ALOQALARIGA TA’SIRI	27
4	Bo'tayev Jonibek Shodiyevich XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARIDA SAMARQAND VILOYATIDA HARBIY- MA’MURIY BOSHQARUV TIZIMINING SHAKLLANISHI	35
5	Исхаков Мирсадик Мирсултанович, Ғойибов Бобир Собирович СУҒДИЙ ТИЛ СОН ТУРКУМИНИНГ ЛЕКСИК ВА РАҚАМЛИ ИФОДАЛАРИ	43
6	Kimsanova Ruxshona Xayrulla qizi NAVRO‘Z AHMADXON VA UNING AVLODLARI DAVRIDA TOSHKENT	53
7	Mamatova Maxfuza Baxriddinovna MARKAZIY OSIYO CHOY YO’LI TARIXIDAN	61
8	Muzaffarov Muhammadaminxon Xusanxon o‘g‘li TURKIY TILLI DAVLATLAR HAMKORLIK KENGASHI (TURKIY KENGASH) TARKIBIDAGI ASOSIY ORGANLAR VA TUZILMALAR	67
9	Ne'matov Shoxzodbek Ulug'bek o'g'li O‘ZBEKISTONDA O‘RTA MAXSUS, KASB-HUNAR TA’LIM TIZIMIDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR (2017–2021-YILLAR)	73
10	Normuratov O‘rolbek Jumma o‘g‘li BUXORO XONLIGI VA ROSSIYA PODSHOLIGI O‘RTASIDAGI SIYOSIY HAMDA IQTISODIY MUNOSABATLARNING SHAKLLANISHI (XVI ASR OXIRI – XVII ASR BIRINCHI YARMI)	82
11	Очилдиев Файзулла Бобокулович БУХОРО АМИРЛИГИГА ТЕМИР ЙЎЛ ТАРМОҒИНИНГ КИРИБ КЕЛИШИ ВА УНИНГ ИҚТИСОДИЙ АҲАМИЯТИ	92
12	Qosimov Mirjalol Ravshan o‘g‘li O‘ZBEKISTONLIK PARTIZANLARNING SOBIQ ITTIFOQ HUDUDINI OZOD ETISHDAGI ISHTIROKI (UKRAINA VA RSFSR MISOLIDA)	101
13	Raximova Gulilola Zohid qizi O‘ZBEKISTONDA BOLALAR MAVZUSIGA IXTISOSLASHGAN OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING FAOLIYATI	110
14	Саломова Барчиной Журакуловна ЖУРНАЛИСТ АЁЛЛАРНИНГ ЖАМИЯТ ҲАЁТИ ВА ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ЖАРАЁНЛАРДАГИ ЎРНИ	117
15	Toirova Zamira Suban qizi TOSHKENT IQTISODIY RAYONI ELEKTR ENERGETIKASI: HUDUDIY JOYLASHUVI VA RIVOJLANISH BOSQICHLARI	131
16	Turdaliyeva Gulasalxon Abdusalom qizi XV ASR OXIRIDA HIROT DAVLATIDA SOLIQ SIYOSATINING XUSUSIYATLARI (HUSAYN BAYQARO DAVRI)	137
17	Xasanboyeva Gulxayo Ximmat qizi 1950-1980-YILLARDA O‘ZBEKISTON SSR KOLXOZLARINING HOLATI VA UNDAGI O‘ZGARISHLAR	142

18	Qodirova Ra'no Mamirjonovna	148
	SOVET HOKIMIYATINING DASTLABKI YILLARIDA TURKISTON XALQ MAORIFI VA JAMIYATSHUNOSLIK FANINING SHAKLLANISHI	
19	Ergashev Umidjon Muhammed o'g'li	155
	O'ZBEKISTON SSRDA SOLIQ TIZIMINING TASHKIL ETILISHI (TOSHKENT OBLASTI MISOLIDA)	
20	Эргашев Хусан Юсуп ўғли	162
	ЎЗБЕКИСТОН МИЛЛИЙ УНИВЕРСИТЕТИДА ОЛИБ БОРИЛГАН АРХЕОЛОГИК ТАДҚИҚОТЛАРНИНГ ОЛИБ БОРИЛИШИ ХУСУСИДА АЙРИМ МУЛОҲАЗАЛАР	
21	Xaitov Zafar Uzakovich	167
	VIZANTIYA MADANIYATI VA UNING JAHON SIVILIZATSIYASIDA TUTGAN O'RNI	
22	Юлдашева Шохсанам Юнусали кизи	173
	ВЕНСКАЯ СИСТЕМА МЕЖДУНАРОДНЫХ ОТНОШЕНИЙ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА РАЗВИТИЕ МУЗЕЙНОГО ДЕЛА ВО ФРАНЦИИ В ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЕ XIX ВЕКА	

Muzaffarov M. X.

«Jismoniy madaniyat va gumanitar fanlar» kafedrası assistenti
Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot
texnologiyalari universiteti
amenkhanoff@gmail.com

TURKIY TILLI DAVLATLAR HAMKORLIK KENGASHI (TURKIY KENGASH) TARKIBIDAGI ASOSIY ORGANLAR VA TUZILMALAR

ANNOTATSIYA

Turkiy kengash turkiy tilli davlatlar o'rtasidagi ko'p qirrali munosabatlarning eng muhim ko'rinishlaridan biridir. Turkiy Kengash tashkil etilgunga qadar ko'plab sammitlar o'tkazilib, Turk dunyosida hamkorlik poydevori qo'yildi. 2009-yilgi Naxichivan kelishuvi bilan xalqaro tashkiliy tuzilma paydo bo'ldi. Ushbu maqolada Naxichivan kelishuvida rasmiy nomi "Turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashi" bo'lgan Turkiy kengash tarkibidagi asosiy tuzilmalar va organlar hamda ularning faoliyati haqida gap boradi.

Kalit so'zlar: Turkiy kengash, Naxichivan kelishuvi, Davlat rahbarlari kengashi, Tashqi ishlar vazirlari kengashi, Oliy davlat xizmatchilari qo'mitasi, Oqsoqollar kengashi, Kotibiyat.

KIRISH

2009-yil 2-3-oktabr kunlari Ozarbayjonning Naxichivan shahrida "Turkiy tilli davlatlarning davlat rahbarlari"ning to'qqizinchi sammiti bo'lib o'tdi. Sammitning institutsionalizatsiya nuqtai nazaridan eng muhim jihati "Turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashi"ni tashkil etish bo'yicha "Naxchivan kelishuvi"ning imzolanishidir. "Naxichivan shartnomasini" to'rt davlat (Ozarbayjon, Qozog'iston, Qirg'iziston va Turkiya) ratifikatsiya qildi va shartnoma 2010 yil 17 noyabrda kuchga kirdi [1, 118-119 b]. 1992-yildan beri davom etayotgan Turk dunyosi sammitlari turkiy tilli davlatlar o'rtasidagi aloqalarni yetuklashtirdi va Naxchivan kelishuvida rasmiy nomi "Turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashi" bo'lgan Turkiy kengashning asosiy maqsadi tomonlar o'rtasida yaxshi qo'shnichilik, do'stlik va o'zaro ishonchni o'rnatishdir. Shu bilan birga, kengashning maqsadlari orasida tashqi siyosat masalalari, terrorizm va boshqalar bo'yicha umumiy pozitsiyani belgilash muammolariga qarshi kurashda xalqaro muvofiqlashtirishni ta'minlash, umumiy manfaatlarga ega bo'lgan turli masalalar bo'yicha samarali hamkorlikni rag'batlantirish, Turkiy Kengash xalqlari farovonligini oshirish va iqtisodiy-ijtimoiy rivojlanishni qo'llab-quvvatlash masalalari bo'yicha birgalikda harakat qilish, insoniy muammolarga nisbatan sezgirlik ko'rsatish, xalqaro normalar doirasidagi huquq va erkinliklar, texnologiya, sport va boshqa sohalarda o'zaro hamkorlikni kengaytirish va turk madaniyatini targ'ib qilish bo'yicha tadqiqotlar olib borish kabi tadbirlarni sanab o'tish mumkin [2].

TADQIQOTNING ASOSIY NATIJALARI

2010-yil Istambul sammitidan boshlab o'z faoliyatini boshlagan Turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashi Turkiya va boshqa turkiy tilli davlatlar o'rtasidagi integratsiyasi yo'lidagi yangi qadam bo'ldi. Belgilangan maqsad va vazifalarni bajarish uchun Turkiy kengash tarkibida quyidagi tuzilmalar va asosiy organlar tashkil etildi:

Davlat rahbarlari kengashi

Davlat rahbarlari kengashi (DRK) o'z faoliyatini yiliga bir marta o'tkaziladigan muntazam yig'ilishlarda a'zo davlatlar davlat rahbarlari bilan muntazam ravishda uchrashish orqali davom ettiradi. Joylari a'zo davlatlarning inglizcha nomlari alifbo tartibiga ko'ra belgilanadigan yig'ilishlarda a'zo davlatlar o'rtasidagi dolzarb xalqaro muammolarni hal qilish bo'yicha o'zaro munosabatlar, Turkiy kengash doirasidagi ustuvor hamkorlik yo'nalishlarini belgilash ushbu kengash faoliyatini hisobga olgan holda baholanadi. DRK a'zo davlatlarning kelishuvi bilan navbatdan tashqari yig'ilishlar o'tkazishi mumkin. Navbatdan tashqari yig'ilish o'tkaziladigan joy a'zo davlatlar o'rtasida konsensus asosida belgilanadi. DRKning navbatdagi yig'ilishlariga mezbonlik qiluvchi taraf Turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashining navbatdagi yig'ilishiga qadar muddatga raislik qiladi[3,56 b.].

Tashqi ishlar vazirlari kengashi

Turkiy kengashning joriy faoliyati, muhokama qilinadigan dolzarb xalqaro masalalarni belgilash, Kotibiyatning kadrlar tarkibi va moliyaviy hisobotini tasdiqlash bilan bog'liq masalalar Tashqi ishlar vazirlari kengashining (TIVK) vakolatlari doirasidadir. Tashqi ishlar vazirlari kengashi zarur hollarda Turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashi nomidan bayonotlar berishi mumkin. Qoidaga ko'ra, Tashqi ishlar vazirlari kengashi yig'ilishlari Davlat rahbarlari kengashi yig'ilishlari oldidan Davlat rahbarlari kengashi yig'ilishlari o'tkaziladigan joyda o'tkaziladi. Tashqi ishlar vazirlari kengashi a'zo davlatlar kelishuvi bilan navbatdan tashqari yig'ilishlar o'tkazishi mumkin. Navbatdan tashqari yig'ilish o'tkaziladigan joy a'zo davlatlar o'rtasidagi konsensus asosida belgilanadi.

Oliy davlat xizmatchilari qo'mitasi

Oliy davlat xizmatchilari qo'mitasida a'zo davlatlarning kamida bitta vakili mavjud bo'ladi. Oliy davlat xizmatchilari qo'mitasi o'z vakolatlari doirasida Kotibiyat faoliyatini muvofiqlashtiradi. U Kotibiyat tomonidan tayyorlangan hujjatlar loyihalarini Tashqi ishlar vazirlari kengashiga tasdiqlash uchun kiritilishidan va Davlat rahbarlari kengashi tomonidan tasdiqlanishidan oldin baholaydi va tasdiqlaydi. Qoidaga ko'ra, Oliy davlat xizmatchilari qo'mitasi majlislari Tashqi ishlar vazirlari kengashi majlislari oldidan o'tkaziladi.

Oliy davlat xizmatchilari qo'mitasi Turkiy tilli mamlakatlarning Oqsoqollar kengashi Turkiy tilli davlatlar hamkorlik kengashi shofeligida faoliyat yurituvchi doimiy maslahatchi tashkilotdir. Oqsoqollar Kengashi faoliyatining tafsilotlari, jumladan, moliyaviy masalalar Naxchivan kelishuvining 9-moddasiga asosan Tashqi ishlar vazirlari kengashi tomonidan 2011-yil 20-oktabrda Olmaota shahrida qabul qilingan Oqsoqollar kengashi to'g'risidagi Nizom deb nomlangan alohida hujjatda belgilangan. Oqsoqollar kengashining faoliyati Naxchivan shartnomasi va

mazkur nizom doirasida belgilanadi. Oqsoqollar kengashi o'z faoliyatini tashkilotga a'zo davlatlar xalqlarining umumiy tarixi, tili, madaniyati va an'analari asosida amalga oshiradi. Oqsoqollar Kengashining maslahatchisi va vakili bo'lgan koordinator (bosh direktor) teng vakillik tamoyili asosida a'zo davlatlar tomonidan to'rt yil muddatga tayinlanadigan taniqli va hurmatli maslahatchilar hamda vakillardan iborat Oqsoqollar kengashi quyidagi maqsad va vazifalarni amalga oshirish uchun Turkiy kengashning organi sifatida tashkil etildi:

Turkiy Kengash g'oyalari, takliflari, amalga oshirish bo'yicha tavsiyalar, konsepsiyalar, tahliliy va ma'lumot beruvchi hujjatlar, harakatlar rejalari, dastur va hisobotlarni a'zo davlatlar o'rtasidagi hamkorlikni yaxshilash maqsadida yetkazish;

A'zo davlatlar o'rtasida hamkorlik va o'zaro anglashuvni rivojlantirish bilan bog'liq masalalarni muhokama qilish uchun a'zo davlatlarning davlat hokimiyati organlari, nodavlat notijorat tashkilotlari va ishbilarmon doiralari vakillari hamda boshqa tegishli institutlari ishtirokida ishchi guruhlar tashkil etish;

A'zo davlatlar xalqlarining tarixiy, madaniy, lingvistik, yuksak ma'naviy-axloqiy qadriyatlari va an'alarini qo'llab-quvvatlash, himoya qilish va rivojlantirish;

A'zo davlatlar o'rtasida hamkorlik va konsensusni oshirish maqsadida xalqaro konferensiyalar, seminarlar va boshqa tashabbuslarda ishtirok etish;

Dasturlar, rejalar, hisobotlar loyihalarini, shuningdek, ularning faoliyati bo'yicha prognozlar, budjetlar va moliyaviy hisobotlarni muhokama qilish va qabul qilish;

Oqsoqollar kengashining takliflari, ilgari qabul qilingan qarorlari va tavsiyalaridan kelib chiqqan holda Oqsoqollar kengashi majlislari kun tartibi masalalari loyihalarini tayyorlash [4, 58 b.].

Oqsoqollar Kengashi yiliga ikki marta, qoida tariqasida, turk tili markazlarida yoki a'zo davlatlarning vakillari va maslahatchilari qarori bilan belgilangan yig'ilish joyida yig'ilish o'tkazadi. Prezident sessiyalarga raislik qiladi. Turkiyazon davlatlar davlat tillarida, a'zolarning rasmiy tillarida va ingliz tillarida tayyorlangan bayonnomalar, ma'ruzalar va nashrlar shaklida tayyorlanadi, koordinator tomonidan imzolanadi va tarqatiladi. Oqsoqollar kengashi qarorlari va tavsiyalari Turkiy kengash Tashqi aloqalar vazirlari kengashi va Turkiy kengash davlatlari rahbarlari uchun maslahat vazifasini o'taydi.

Turkiy Kengashning asosiy qaror qabul qiluvchi organi Davlat rahbarlari kengashidir. Tashqi ishlar vazirlari kengashi, Oqsoqollar kengashi va Oliy davlat xizmatchilari qo'mitasi kichik qarorlar qabul qiluvchi organlar sifatida ishlaydi.

Kotibiyat

Ijro etuvchi xodimlar, professional xodimlar va umumiy xizmatlar xodimlaridan iborat bo'lgan, xalqaro yuridik shaxsga ega va xalqaro maqomiga ko'ra o'z majburiyatlari tufayli hushyor bo'lishi kerak bo'lgan kotibiyat Turkiy Kengashning vazifalari va maqsadlarni amalga oshirishda yordam beradigan doimiy ijro etuvchi va tashkiliy organdir. Turkiy Kengashning Turkiya fuqarosi bo'lmagan yoki Turkiya Respublikasida doimiy istiqomat qilmaydigan ijroiya apparati a'zolari bilan a'zo davlatlarning doimiy vakillari va ularga qaram bo'lgan

shaxslar, 1961 yil 18 apreldagi Diplomatik munosabatlar to'g'risidagi Vena konvensiyasi qaroriga muvofiq Turkiya Respublikasidagi diplomatik xodimlarga berilgan bir xil imtiyoz va imtiyozlardan foydalanadilar. Turkiya fuqarosi bo'lgan yoki Turkiyada doimiy yashovchi rahbar xodimlar o'zlarining kasbiy funktsiyalarini bajarish paytida amalga oshiradigan rasmiy faoliyatiga nisbatan daxlsizlik va yurisdiksiya immunitetiga ega. Bundan tashqari, Naxchivan kelishuvi doirasidagi daxlsizlik va imtiyozlardan foydalanadigan barcha kotibiyat xodimlari, ta'minlangan huquqlariga ziyon etkazmagan holda, qabul qiluvchi mamlakat Turkiya Respublikasining qonunlari va qoidalariga rioya qilishlari uchun javobgardirlar[5, 19 b.].

Turkiy Kengash kotibiyatining a'zo davlatlar o'rtasida xolis bo'lgan xalqaro xodimlari Turkiy Kengashga qarshi rasmiy vazifalari doirasidagi og'zaki yoki yozma bayonotlari hamda barcha xatti-harakatlari nuqtai nazaridan mezbon davlat Turkiya Respublikasining yurisdiksiyasidan ozod qilinadi. Turkiya fuqarosi bo'lmagan va Turkiyada doimiy istiqomat qilmaydigan bosh kotib, bosh kotib o'rinbosarlari va loyiha menejerlaridan tashkil topgan ijroiya apparati a'zolari, a'zo davlatlarning doimiy vakillari va ularning qaramog'idagi shaxslar barcha turdagi bilvosita soliqlardan ozod qilinadi va quyidagi imtiyozlardan foydalanadilar:

Immigratsiya cheklovlaridan va chet elliklar uchun ro'yxatdan o'tish majburiyatidan ozod qilinadi.

Ular xalqaro tashkilotlarning o'xshash darajadagi mansabdor shaxslariga valyuta operatsiyalari bo'yicha berilgan imtiyozlardan foydalanadilar.

Xalqaro inqiroz holatlarida, ular xalqaro tashkilotlarning o'xshash darajadagi mansabdor shaxslariga berilgan qaytish imtiyozlaridan foydalanadilar.

Turkiya Respublikasi qonunlari va qoidalariga ko'ra, Turkiya Respublikasida o'z vazifalarini boshlaganlarida, avtotransport vositalari va ma'lum shartlar ostida shaxsiy va barcha turdagi uy-ro'zg'or buyumlarida, bojxonaga kirish va chiqishda boj olinmaydi.

Biroq, kotibiyatning xalqaro xodimlariga berilgan imtiyoz va erkinliklar ularning shaxsiy manfaatlari uchun emas, balki faqat kotibiyatning har qanday sharoitda uzluksiz ishlashini ta'minlash uchun beriladi. Agar daxlsizlik davlat boshqaruviga to'sqinlik qiladi, degan fikrda bo'lsa Turkiy Kengash Tashqi ishlar vazirlari kengashi kotibiyat xodimlarining har qanday a'zosini, shu jumladan, Bosh kotib va bosh kotib o'rinbosarlarini daxlsizlik huquqini bekor qilishga haqli va burchlidir. Imtiyozlar hamda erkinliklar va uning olib tashlanishi kotibiyat manfaatlariga putur etkazmaydi. Shuningdek, qabul qiluvchi davlat Turkiy Kengash Tashqi ishlar vazirlari kengashidan Turkiya Respublikasi qonunlari va qoidalarini jiddiy buzgan har qanday kotibiyat xodimlarining daxlsizligini bekor qilishni talab qilishi mumkin. Qabul qiluvchi davlat Turkiya Respublikasi, kotibiyat xodimlari, doimiy vakillari va ularning qaramog'idagi shaxslar, ekspertlar va Turkiy Kengash faoliyatida ishtirok etuvchi rasmiy mehmonlar, shu jumladan Oqsoqollar kengashi yoki kotibiyat tomonidan tashkil etilgan tadbirlarda qatnashishlari Turkiya Respublikasida yashash va jo'nab ketish uchun barcha zarur choralarni ko'radilar. Har bir a'zo davlat xodimlarning vazifalarining xalqaro

xususiyatini hurmat qiladi va Turkiy Kengash xodimlariga o'z vazifalarini bajarishda ta'sir ko'rsatadigan har qanday harakatlardan saqlaydi.

XULOSA

Bir tarixiy ildizga ega davlatlar tashkiloti bo'lgan Turkiy Kengash o'zaro ishonch, yaxshi qo'shnichilik, muloqot, do'stlik, yaqinlik, hamkorlik, tinchlik va hamjihatlik, mushtarak tarix, mushtarak madaniyat, urf-odatlar, o'zlik va umumiy tildan kelib chiqadigan alohida yaqinlashuv, a'zo davlatlar, turkiy tilli xalqlar o'rtasidagi hamkorlik, kelishuv va hamjihatlik asosida qurilgan edi. Mushtarak tarix, mushtarak til, mushtarak o'zlik, mushtarak madaniyat va urf-odatlar kabi asosiy unsurlar asosida qurilgan Turkiy kengash, albatta, bu mushtarak unsurlar bilan chegaralanib qolmaydi. Mintaqa manfaati uchun ko'p tomonlama aloqa va hamkorlik, a'zo davlatlar o'rtasidagi savdo, teng sheriklikka asoslangan qo'shma harakatlar orqali mintaqada har tomonlama va muvozanatli iqtisodiy o'sish, fan, texnologiya, sog'liqni saqlash, sport, atrof-muhit, turizm, ijtimoiy va madaniy rivojlanish, zamonaviy ta'lim, zamonaviy institutsionalizatsiya, shuningdek, samarali mintaqaviy va ikki tomonlama hamkorlik yo'nalishlarini hamda umumiy manfaatlarga ega bo'lgan tashqi siyosat masalalari va umumiy manfaatlarga ega bo'lgan boshqa turli sohalarida umumiy pozitsiyalarni rivojlantirish va kengaytirishga qaratilgan.

FOYDALANILGAN MANBA VA ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Э. Парубочая. Саммиты Тюркских Государств (1992-2001 гг.): Реальная Платформа Для Сближения?. // Вестник Волгоградского Государственного Университета. № 11, 2011. – С. 118-119.
2. Turk Kengashining rasmiy veb-sayti. “Nahchivan kelishuvi”. https://www.turkkon.org/assets/pdf/sosyal_belgeler/Nahchivan_Anlasmasi_Turkce_2014017_1401 (Kirish sanasi: 06.12.2023)
3. Türk Dili konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (TDİK). Aksakallar Keneşi Yönetmeliği. – İstanbul: Resmi Belgeler, 2014. – S.56.
4. Türk Dili konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (TDİK). Aksakallar Keneşi Yönetmeliği. – İstanbul: Resmi Belgeler, 2014. – S. 58.
5. Türk Dili konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (TDİK). Aksakallar Keneşi Yönetmeliği. – İstanbul: Resmi Belgeler, 2014. – S.19.

Музаффаров М. Х.

Ассистент кафедры «Физической культуры и гуманитарных наук»
Ташкентский университет информационных технологий
имени Мухаммада аль-Хорезми
amenkhanoff@gmail.com

ОСНОВНЫЕ ОРГАНЫ И СТРУКТУРЫ СОВЕТА ПО СОТРУДНИЧЕСТВУ ТУРЕЦКОЯЗЫЧНЫХ ГОСУДАРСТВ (ТУРЕЦКИЙ СОВЕТ)

АННОТАЦИЯ

Тюркский совет является одним из важнейших проявлений многогранных отношений между Турцией и тюркоязычными государствами. До создания Тюркского совета было проведено множество саммитов, заложивших основу для сотрудничества в тюркском мире. Международная организационная структура была создана Нахчыванским соглашением 2009 года. В данной статье рассматриваются основные структуры и органы Тюркского совета, официальное название которого в Нахчыванском соглашении – «Совет по сотрудничеству тюркоязычных государств», и их деятельность.

Ключевые слова: Тюркский совет, Нахчыванское соглашение, Совет глав государств, Совет министров иностранных дел, Комитет высших государственных служащих, Совет старейшин, Секретариат.

Muzaffarov M. H.

Assistant at the department of «Physical culture and humanities studies»
Tashkent University of Information Technologies
named after Muhammad al-Khwarizmi
amenkhanoff@gmail.com

MAIN BODIES AND STRUCTURES IN THE COOPERATION COUNCIL OF TURKISH-SPEAKING STATES (TURKISH COUNCIL)

ABSTRACT

The Turkic Council is one of the most important manifestations of the multifaceted relations between Turkey and Turkic-speaking states. Before the establishment of the Turkic Council, many summits were held, laying the foundation for cooperation in the Turkic world. An international organizational structure was established with the Nakhchivan Agreement of 2009. This article discusses the main structures and bodies of the Turkic Council, whose official name in the Nakhchivan Agreement is the “Cooperation Council of Turkic-Speaking States”, and their activities.

Keywords: Turkic Council, Nakhchivan Agreement, Council of Heads of State, Council of Foreign Ministers, Committee of Supreme Civil Servants, Council of Elders, Secretariat.